

Objaśnienia do formularza Z-03

1. Formularz Z-03 składa się z jednej części zatytułowanej **Dane dotyczące jednostki sprawozdawczej**. W przypadku sprawozdań zbiorczych, dotyczących np. zespołów szkolno-przedszkolnych, szkół podstawowych, przedszkoli należy wpisać identyfikatory REGON jednostek ujętych w zbiorówce (w ramach działu PKD=85) i przestrzegać tej zasady przez wszystkie kwartały.

2. W pozycji 2 wykazuje się przeciętną liczbę zatrudnionych, po przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty, tj.:

1) osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania, w tym również osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych oraz osoby przebywające za granicą na podstawie delegacji służbowej, z wyjątkiem zatrudnionych poza granicami kraju;

2) osoby pracujące w zakładach pracy w formie zorganizowanych grup roboczych na podstawie zbiorowej lub indywidualnej umowy o pracę, tj. uczestnicy OHP (z wyjątkiem odbywających naukę zawodu), skazani.

W poz. 2 należy uwzględnić cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce z mocy przepisów ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz.U. 2025 poz. 620).

Do zatrudnionych nie zalicza się:

1) osób wykonujących pracę nakładczą;

2) osób (uczniów) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;

3) agentów;

4) osób pracujących na umowę-zlecenie lub umowę o dzieło.

Metodę obliczania przeciętnego zatrudnienia w miesiącu należy dostosować do sytuacji kadrowej w jednostce. W przypadku dużej płynności kadr lub natężenia zjawiska udzielania urlopów bezpłatnych należy stosować metodę średniej arytmetycznej ze stanów dziennych w miesiącu. Osób przebywających na urlopach bezpłatnych, wychowawczych i opiekuńczych oraz osób otrzymujących zasiłki chorobowe, macierzyńskie, ojcowskie, rodzicielskie i opiekuńcze nie należy liczyć do stanów dziennych w czasie trwania tych nieobecności z wyjątkiem osób, które łączą dodatkowy urlop macierzyński lub urlop rodzicielski z pracą w niepełnym wymiarze u pracodawcy udzielającego tego urlopu. Przy stabilnej sytuacji kadrowej przeciętne zatrudnienie w miesiącu można obliczyć metodą uproszczoną, tj. na podstawie sumy dwóch stanów dziennych (w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca) podzielonej przez dwa lub metodą średniej chronologicznej, obliczanej na podstawie sumy połowy stanu dziennego w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca oraz stanu zatrudnienia w 15. dniu miesiąca podzielonej przez 2. Przy zastosowaniu tych metod (w stanach dziennych przyjmowanych do obliczeń) nie należy ujmować osób (w czasie trwania absencji), które powyżej 14 dni nieprzerwanie w danym miesiącu przebywały na urlopach bezpłatnych, wychowawczych, otrzymywały zasiłki chorobowe, macierzyńskie, rodzicielskie i opiekuńcze z wyjątkiem osób, które łączą dodatkowy urlop macierzyński lub urlop rodzicielski z pracą w niepełnym wymiarze u pracodawcy udzielającego tego urlopu.

Natomiast przy stosowaniu każdej z ww. metod obliczeń, osoby korzystające ze zwolnienia od pracy w wymiarze 2 dni albo 16 godzin z powodu działania siły wyższej w pilnych sprawach rodzinnych spowodowanych chorobą lub wypadkiem, należy zaliczać do przeciętnego zatrudnienia

W celu uzyskania dokładniejszego wyliczenia przeciętnego zatrudnienia, sugeruje się stosowanie metody średniej arytmetycznej.

Przeciętne zatrudnienie w okresach narastających należy obliczać jako sumę przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych miesiącach podzieloną przez liczbę miesięcy w okresie sprawozdawczym (bez względu na to, czy zakład funkcjonował przez cały okres sprawozdawczy, czy nie). Przeliczania osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty dokonuje się według liczby godzin pracy ustalonej w umowie o pracę w stosunku do obowiązującej normy.

Przykład obliczania przeciętnej liczby zatrudnionych dostępny jest w zeszycie metodycznym „Statystyka rynku pracy i wynagrodzeń” GUS Warszawa 2023 na stronie:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/zeszyt-metodologiczny-statystyka-ryнку-pracy-i-wynagrodzen,1,4.html>

3. W pozycji 3 wykazuje się liczbę osób (bez uczniów), będących w stanie ewidencyjnym w ostatnim dniu kwartału, dla których jednostka sprawozdawcza **jest głównym miejscem pracy**, łącznie z pracującymi poza granicami kraju. Dane podaje się bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełne etaty.

Za pracujących uważa się osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód, bez względu na miejsce i czas trwania tej pracy. Do pracujących według stanu w określonym dniu zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub stosunku służbowego);

2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:

a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce),

b) osoby pracujące na własny rachunek;

3) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek handlowych, usługowych lub o wykonywanie zleconych czynności (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);

4) osoby wykonujące pracę nakładczą;

5) członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz powstałych na ich bazie spółdzielni o innym profilu produkcyjnym, w odniesieniu do których funkcjonuje prawo spółdzielcze, a także członków spółdzielni kółek rolniczych;

6) osoby otrzymujące zasiłki chorobowe, macierzyńskie, ojcowskie, rodzicielskie i opiekuńcze.

Do stanu pracujących na podstawie stosunku pracy nie zalicza się osób skreślonych czasowo z ewidencji, z którymi nie rozwiązano umowy o pracę (od pierwszego dnia nieobecności), m.in. przebywających na:

a) urlopach wychowawczych udzielonych na okres powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);

b) urlopach bezpłatnych udzielonych na okres powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);

c) świadczeniu rehabilitacyjnym.

4. W pozycji 4 podaje się **czas faktycznie przepracowany**, tj. sumę godzin przepracowanych w godzinach normalnych i nadliczbowych (m.in. bez urlopów wypoczynkowych i chorób) – **zatrudnionych uwzględnionych w obliczeniu przeciętnej liczby zatrudnionych (pozycja 2).**

Czas przepracowany w **godzinach normalnych** jest to czas przepracowany w obowiązującym daną grupę pracowników wymiarze czasu pracy (w tym także na delegacji służbowej).

Czas przepracowany w **godzinach nadliczbowych** jest to czas przepracowany ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy. Dla potrzeb badania godziny dyżurów zakładowych i godziny pracy w pomocy doraźnej pracowników służby zdrowia oraz godziny ponadwymiarowe nauczycieli należy potraktować jako godziny nadliczbowe.

Dla celów sprawozdawczych należy przyjąć, iż tygodniowy pełny wymiar czasu pracy wynosi dla:

a) nauczyciela szkoły – tzw. pensum (zgodnie z Kartą Nauczyciela odpowiednia tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych), np. 18 godzin,

b) dyrektora i jego zastępców (w tym wszystkich typów szkół) – 40 godzin.

Nauczyciela akademickiego obowiązuje system zadaniowego czasu pracy.

5. W pozycji 5 podaje się wynagrodzenia osobowe brutto zatrudnionych (wykazanych w pozycji 2), łącznie z dodatkowymi wynagrodzeniami rocznymi dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz wypłatami z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach (dokonywane również w postaci obligacji bądź akcji).

Należy wykazać również wynagrodzenia wypłacane z funduszu honorariów pracownikom własnym za prace wynikające z umowy o pracę.

Uwzględnia się również tę część wynagrodzeń, jaką zatrudnieni otrzymują w walutach obcych, przeliczoną na złote według obowiązującego kursu kupna waluty przez NBP w dniu wypłaty.

„Zakres składników wynagrodzeń w gospodarce narodowej obowiązujący od 1 stycznia 2000 r.” jest załącznikiem do **objaśnień do sprawozdawczości z zatrudnienia i wynagrodzeń (zaktualizowany w 2003 r. i 2005 r.)**. Wynagrodzenia osobowe brutto podaje się niezależnie od źródeł finansowania wypłat, tj. zarówno ze środków własnych, jak i refundowanych, np. z Funduszu Pracy, Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, łącznie z wypłatami z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowymi wynagrodzeniami rocznymi dla pracowników jednostek sfery budżetowej.

Do wynagrodzeń w danym okresie sprawozdawczym należy zaliczyć należności z tytułu pracy wykonanej w tym okresie. W przypadku wynagrodzeń za ostatni miesiąc okresu sprawozdawczego, nierozliczonych do terminu złożenia sprawozdania, a stanowiących wynagrodzenia comiesięczne, należy podać dane szacunkowe, opracowane w oparciu o wypłaty z poprzedniego miesiąca.

Należności nierozliczone do terminu zamykającego dany okres sprawozdawczy, ale niewypłacane co miesiąc, wlicza się do okresu, w którym dokument płatniczy przekazano do wypłaty; np. premie za IV kwartał ub.r. wypłacone w I kwartale roku sprawozdawczego wykazuje się w sprawozdaniu za I kwartał. Wynagrodzenia wypłacane „z góry” powinny być zaliczone do okresu, którego dotyczą, bez względu na wcześniejszą obsługę kasową tych wypłat, np. wypłaty dokonane w grudniu ub.r. za styczeń br. należy wykazać w sprawozdaniu za I kwartał br.

Ryczałt wypłacony przez pracodawcę, odpowiadający przewidywanym kosztom ponoszonym przez pracownika w związku z wykonywaniem pracy zdalnej nie jest zaliczany do wynagrodzeń brutto.

6. W pozycji 7 należy wykazywać dodatkowe wynagrodzenia roczne tylko dla pracowników jednostek sfery budżetowej (z wyłączeniem pracowników obcych).